

K profilu učiteľa cudzích jazykov na technických univerzitách

Barbora Honnerová

Abstrakt: Pôsobenie učiteľa cudzieho jazyka vo vyučovacom procese musí byť v súlade s požiadavkami prezentovanými Spoločným európskym referenčným rámcom pre jazyky. Cudzozjazyčné vyučovanie na technických univerzitách sa uskutočňuje kontinuálne, je pokračovaním jazykovej prípravy študentov na stredných školách. Hlavným cieľom je gradovať komplexný rozvoj jazykových zručností a ich adekvátne využitie v komunikácii.

Kľúčové slová: úloha učiteľa, výučba odborného jazyka, rozvoj jazykových zručností, plynulá prezentácia, kooperácia učiteľa jazyka s odborníkmi danej vednej disciplíny

Key words: role of a language teacher, foreign language for specific purposes, development language skills, fluent presentation, cooperation of a language teacher with the specialists

Úvod

Zmeny, ktoré nastali v spoločnosti za posledných dvadsať rokov, podstatne zvýšili požiadavky na pracovníkov vo všetkých sférach spoločenského života. V súčasnosti popri vysokej profesionalite do popredia vystupujú osobnostné črty ako je podnikavosť, iniciatívnosť, dynamickosť, schopnosť rýchlo reagovať na aktuálnu situáciu, spôsobilosť komunikovať. Všetky tieto charakteristiky nemôžu existovať bez komunikatívnej kompetencie v rodnom, ale aj v cudzom resp. cudzích jazykoch. Vysoká úroveň rozvinutých komunikačných zručností pracovníka zaisťuje pevné kontakty vo formálnom i neformálnom styku, pomáha prekonávať rôzne psychologické bariéry vo vzájomných vzťahoch a s ich pomocou sa dosahuje harmonická úroveň pracovnej aj individuálnej komunikácie. Na realizácii týchto potrieb sa vo významnej miere podieľajú ústavy/katedry cudzích jazykov na všetkých typoch vysokých škôl. Ich cieľom je pripraviť študentov tak, aby mohli splniť všetky očakávania spoločnosti a naplniť svoje pracovné i osobné ambície.

Vyučovanie cudzích jazykov na technických univerzitách je pokračovaním jazykovej prípravy na stredných školách. Hlavným cieľom je gradovať komplexný rozvoj jazykových zručností, rozšíriť ich o vedomosti o odbornom jazyku, naučiť študentov aktívne pracovať s odbornými textami a všetko využívať v komunikácii. Na výučbu cudzích jazykov sú kladené požiadavky prezentované v Spoločnom európskom referenčnom rámci.

Vysokoškolský učiteľ odborného cudzieho jazyka pracuje v podnetnom prostredí, ktoré ho posúva profesionálne i osobnostne a je determinujúcim faktorom jeho pracovného výkonu. Pri práci so študentmi zdokonaľuje svoje zručnosti, vedomosti, nadobúda pedagogické kompetentnosti v odbornosti predmetovej a odbornej,

učí sa transformovať vedecké poznatky získané vysokoškolským štúdiom na úroveň pochopiteľnú pre technicky sa vzdelávajúce auditórium. Podmienkou, aby učiteľ odborného cudzieho jazyka zvládol nároky kladené na prácu s odbornými textami, je výborná znalosť všeobecných zákonitostí terminológie, vlastností a spôsobov tvorenia termínov, syntaktických špecifik odborného textu a štylistických osobitostí odborného/náučného štýlu. Odborný jazyk je ponímaný ako jednota všetkých jazykových prostriedkov, ktoré sa používajú v istej odborne vymedzenej komunikačnej sfére tak, aby sa zabezpečilo porozumenie všetkých komunikantov pôsobiacich v danej oblasti. Zdôrazňuje sa funkčný prístup, samotný proces komunikácie.

S predmetovou odbornosťou – ovládaním cudzieho jazyka – je v úzkom vzťahu odbornosť, ktorá sa viaže na študijné zameranie, pre ktoré učiteľ daný jazyk vyučuje. Študenti vedia veľmi oceniť, keď „jazykár“ aspoň v obecnej rovine rozumie odboru, ktorý študujú. Primerané odborné znalosti príslušného vedného/technického odboru je možné získať spoluprácou vyučujúceho s odborníkmi danej vednej disciplíny. Medzikatedrová kooperácia je nevyhnutná pre získavanie odborných textov, videí a iných materiálov pre jazykovú výučbu a pre napĺňanie potrieb odborných katedrií v jazykovom vzdelávaní poslucháčov. Osobnostne by učiteľ cudzieho jazyka na technickej univerzite mal mať isté predpoklady k technickému mysleniu a prejavovať záujem o technické, ekonomické a iné fakty. Nepožadujú sa detailné vedomosti, čo by ani nebolo možné pri širokom spektre študijných odborov, ale je nutné zmysluplné chápanie východiskovej problematiky.

„V didaktike odbornej komunikácie pracujeme s termínmi *odbornokomunikačné minimum*, na označenie základného komunikačného aparátu v odbornej sfére, *odbornokomunikačný model*, na označenie spôsobu prezentácie odborného obsahu a *odbornokomunikačná kompetencia*, na označenie schopnosti vnímať odborný prejav s porozumením, ako aj schopnosti produkovať/tvoriť odborné komunikáty“ (Pekarovičová, 2000, s. 5). Vybudovanie základného, *minimálneho, lexikálneho a gramatického inventára* sprístupňuje dospelým učiacim sa osvojiť si modely verbálneho správania v špecifických komunikačných situáciách, získať receptívne zručnosti – čítanie, počúvanie – a produktívne komunikačné schopnosti – hovorenie, písanie. *Komunikačný model* ponúka rôzne slovotvorné, pomenúvacie a vetné prostriedky na určovanie, opis alebo klasifikáciu predmetov a javov a na vyjadrenie vzťahov v odborných komunikátoch. *Odbornokomunikačnú kompetenciu* možno získať osvojením si modelov tvorenia a fungovania termínov a základných komunikačných stratégií typických pre odbornú komunikačnú sféru. Formovanie vzájomných vzťahov medzi syntagmatickými a systémovými vlastnosťami odborných komunikátov, ovládnutie mechanizmov vzájomnej prepojenosti prostriedkov, ktoré participujú na výstavbe odborného textu s ohľadom na jeho obsah, formu a funkciu, vytvárajú predpoklady k tomu, aby komunikácia bola úspešná.

1 Odborný text – východisko i cieľ výučby

Východiskom i cieľom odborne zameranej výučby je odborný text, v ktorom sú logicky usporiadané a jazykovo stvárnené informácie o istom špecifickom predmete alebo jave. Na prezentáciu informácií sa využívajú textové modely, ktoré použitím rozličných morfológických, syntaktických a sémantických štruktúr alebo textotvorných elementov zabezpečujú komunikáciu v odbornej sfére. Výber adekvátnych prostriedkov, ich vhodné usporiadanie a uplatnenie pri voľbe alebo tvorbe textu má zohľadňovať schopnosť recipienta hodnotiť komponenty komunikácie a na základe vlastných vedomostí a skúseností primerane reagovať. Úspešnosť reakcie závisí od jeho vecných a lingvistických znalostí a interpretačných schopností. Odborný prejav je informačne nasýtenejší než prejav v bežnej komunikácii a teda komunikačný oblúk sa uskutočňuje pomalšie. Odborné texty určené na didaktické účely sa adaptujú, prispôsobujú zámerom a cieľom, ktorými autor chce pôsobiť na recipienta. Takisto selekcia metód a foriem prezentácie učiva je podmienená adresátom.

Učebné materiály, ktorými sú vhodne zvolené učebnice, autentické nahrávky prednášok v cudzom jazyku, inštruktážne filmy súvisiace so študovaným odborom, odporúčané mimoučebnicové pramene – prospekty, manuály, odborné časopisy, internetové zdroje, všetky v študovanom jazyku, ktoré sa využívajú vo vyučovacom procese a pri individuálnom štúdiu, vedú k dosiahnutiu stanovených cieľov. Rôzne typy zadaní naplňajú obsah výučby. Primárne sú to úlohy receptívnej povahy, postupne pribúdajú produktívne aktivity s textami pripravenými vyučujúcim a následne ich samostatné spracovanie – výber kľúčových slov, abstrakt, resumé, recenzia článku. Zručnosť odbornej komunikácie v cieľovom, teda cudzom jazyku, sa dá demonštrovať reprodukciou prečítaného textu, reprodukciou individuálne vybraného a samostatne pripraveného textu, odbornou štúdiou, prezentáciou v programe PowerPoint, schopnosťou viesť diskusiu, argumentovať, reagovať na podnety a pod. Učebné materiály, ktoré vyučujúci používajú na výučbu cudzieho jazyka sú rozdelené na základné, obligatórne, spĺňajúce požiadavky SERR a na doplnkové podľa odborného zamerania a vedomostnej úrovne študijnej skupiny.

V procese výučby cudzieho jazyka a v úsilí o dosiahnutie požadovaného cieľa treba zobrať do úvahy samotného učiaceho sa, recipienta, ktorý je objektom vzdelávacieho procesu, sociálno-psychologické faktory ovplyvňujúce tento proces. Tu by som chcela položiť otázky. Aká je úroveň prípravy vysokoškolských učiteľov v oblasti psychológie adolescentov a dospelých? Aké sú príčiny toho, že napriek úsiliu učiteľa, ktorý je profesionálne i osobnostne na úrovni, že napriek kvalitným učebným prostriedkom, relatívnemu záujmu zo strany študujúceho sa nepodarí veľkej skupine študentov vytvoriť si návyky odbornej cudzojazyčnej komunikácie? Odpovede na položené otázky by si asi vyžiadali väčší priestor aký poskytuje rozsah jedného príspevku.

Príprava vysokoškolských učiteľov cudzích jazykov na prácu s dospelými z pohľadu psychológie neexistuje. Nebola a pokiaľ viem ani nie je obsiahnutá v žiadnom fakultatívnom predmete vo vysokoškolskom systéme ich vzdelávania. Takže naše vedomosti o psychológii vysokoškolákov sú intuitívne, často založené na spomienkach ako na nás pôsobili naši vysokoškolskí učitelia, uplatňujúc systém pokus – omyl. Mnohí z vlastnej iniciatívy, často nesystematicky na úkor ďalšieho odborného vzdelávania, sa snažíme eliminovať tento nedostatok. Vedomosti, získané pod vedením profesionála v oblasti psychológie vzdelávania dospelých by boli veľmi žiadané.

2 Osobnostná typológia študentov

Proces ovládania cudzích jazykov má celý rad zvláštností a problematických miest. Osobnosť študenta, s ktorým prichádzame do styku, je v mnohých smeroch už sformovaná. Sú to dospelí ľudia, 19–23/24-roční. Ich vzťah k učeniu sa a k vzdelávaniu má pre každého z nich individuálny „osobnostný“ význam. Existujú rôzne pohľady na skupiny študujúcich a ich typologické zaradenie. Pri snahe rozčleniť študentov do skupín som sa rozhodla ako kritérium použiť mieru motivácie študovať. Prvú skupinu tvoria študenti orientovaní na vzdelávanie ako na hodnotu, ktorá profiluje ich spôsob života, nazeranie na spoločnosť a okolitý svet. Do ďalšej skupiny možno zaradiť „biznismenov“, to sú tí, pre ktorých je vzdelávanie nástrojom a prostriedkom na vytvorenie budúceho vlastného podnikania a tiež na získanie „užitočných kontaktov“ v priebehu štúdia. Tretiu skupinu tvoria tí, ktorí sa ešte nerozhodli pre profesionálnu orientáciu, nevedia, čo chcú teraz a ani v budúcnosti robiť, chcú si predĺžiť bezstarostný študentský život, štúdiom prerušia, často neukončia, alebo ak áno, tak získaním diplomu splnia želanie rodičov. Charakteristika študentov samozrejme môže byť aj iná, ale z tu uvedenej je evidentné, ako sa jednotliví študenti správajú, ak sú zaradení do jednej študijnej skupiny a vytvoria kolektív. Ten je vnímaný ako subjekt, ktorý nie je homogénny, vzniká v ňom hierarchické usporiadanie, jednotliví členovia sa navzájom ovplyvňujú. Od študijnej atmosféry v skupine závisí úspešnosť jednotlivca.

Do tejto všeobecne platnej typológie patrí aj kladný, záporný alebo indiferentný vzťah ku štúdiu cudzieho jazyka. Na úspešnosť jednotlivca pôsobia osobnostné danosti, sebadôvera, interpretačné schopnosti, ovládanie návykov ústneho prejavu pred auditóriom v rodnom jazyku, schopnosť adekvátne reagovať na publikum, pohotovo a presvedčivo korigovať svoje výpovede, využívať spätnú väzbu, intelektuálna schopnosť učiť sa; vlohy k štúdiu cudzích jazykov, jeho predchádzajúce pozitívne i negatívne skúsenosti s učením sa cudzieho jazyka; vnútorné presvedčenie o využití získaných vedomostí a jazykových zručností v budúcnosti v profesionálnom živote, podnetné rodinné prostredie. Psychologická, sociálna a kognitívna flexibilita je podmienená viacerými faktormi. Dôležitá je pozícia, ktorú má jednotlivec v skupine, či vznikajú konfliktné situácie, narážajú na seba záujmy a ambície

tých, ktorí chcú byť lídrami v cudzojazyčnej komunikácii, či jedinec pociťuje emocionálne napätie spôsobené neobjektívnosťou vyučujúceho alebo neadekvátnymi reakciami kolegov, alebo nespokojnosť so svojimi výsledkami. Hierarchizovať aspekty, ktoré majú vplyv na úspešnosť štúdia je problematické, pomenovať ich všetky vyčerpávajúcim spôsobom nie je možné.

Úloha učiteľa vo vyučovacom procese je napriek používaniu rôznych multimediálnych technických prostriedkov dôležitá a stále nezastupiteľná. Kľúčovým činiteľom v posune pri zlepšovaní zručností v cudzom jazyku je však učiaci sa, nie učiteľ. Hosenfeldová kladie dôraz na „zmenu myslenia vo vzťahu k učebnému procesu. Namiesto počiatočnej koncentrácie na akt učenia a prispôsobovania sa mu, by sme sa mali usilovať výučbu adaptovať na učenie sa – na učiaceho sa“ (1979, s. 24).

Učiteľ cudzieho jazyka určuje ciele, pripravuje učebné plány, organizuje a riadi učebný proces, hodnotí pokrok študentov, pripravuje vhodné učebné materiály. Zainteresovaný učiteľ má schopnosť získať pozornosť študentov, povzbudiť ich k aktivite, vytvoriť tvorivú a harmonickú atmosféru v študentskej komunite. Od začiatku výučby prezentuje požadovaný štandard, povzbudzuje študentov v úsilí dosiahnuť najvyššiu možnú úroveň osvojenia si cudzieho jazyka, ale nezľavuje zo svojich požiadaviek. Efektívne učiť a učiť sa znamená vynakladať množstvo energie, času a usilovnosti. Vzdelávací proces prebieha v interakcii dvoch strán, učiteľa a študenta. Ovládať jazyk dokonale znamená používať ho mimo učebne, nezávisle na materiáli a na aktivitách odohrávajúcich sa na vyučovaní.

3 Komunikácia ako konverzný proces

Komunikácia prebiehajúca prostredníctvom všetkých jazykových zručností je **konverzný proces**. Prijatú ústnu alebo písomnú informáciu používateľ cudzieho jazyka mení na myšlienky, alebo svoje myšlienky transformuje na správu v cudzom jazyku. Hovorenie a písanie sú aktívne kognitívne procesy, v priebehu ktorých sa tvoria alebo pretvárajú významy za nejakým účelom. Cieľom vysokoškolskej cudzojazyčnej prípravy je sformovať receptívne a produktívne zručnosti ústnej a písomnej odborne orientovanej komunikácie v cudzom jazyku. Treba zdôrazniť, že ide o *cudzojazyčnú odbornú medzikultúrnu kompetenciu profesionála*. Štruktúra odborných kompetencií má podmienený charakter, nakoľko medzikultúrny aspekt sa do istej miery vyskytuje vo všetkých jej komponentoch. Zameriame sa na *lingvistickú kompetenciu* zahŕňajúcu gramatickú a lexikálnu kompetenciu – používanie odbornej terminológie –, pretože tá využíva jazykové prostriedky rôznych úrovní na dosiahnutie konkrétnych cieľov odbornej komunikácie. Využijeme všetky jej prostriedky na získanie *pragmatickej kompetencie*, ktorej podstata je vo využití lingvistických a extralingvistických zručností, verbálnych a neverbálnych stratégií na stavbu a interpretáciu textov. Významné miesto v štruktúre patrí *sociálnej a sociolingvistickej a sociokultúrnej kompetencii* profesionála. Na základe absolvovaných

prípadových štúdií v rámci predmetu cudzí jazyk sa predpokladá jeho pripravenosť koexistovať s predstaviteľmi iných sociokultúrnych spoločností, používať vhodné jazykové prostriedky v závislosti na rôznych aspektoch kontextu, v ktorom prebieha komunikácia, aktívne prezentovať vedomosti o špecifikách cudzieho jazyka ovplyvňované zvykmi a kultúrou. Pre úspešnosť komunikácie a dosiahnutie konkrétnych cieľov je dôležité disponovať schopnosťou rozumieť sociokultúrnemu kontextu, pravidlám, normám a tradíciám špecifickým pre danú jazykovú oblasť. Rešpekt voči osobe partnera, ktorý profesionáli/odborníci prezentujú dokonalým zvládnutím všetkých kompetencií je zárukou úspechu v odbornej komunikácii.

Odpovedať na druhú otázku vyčerpávajúcim spôsobom nie je možné. Príčiny neschopnosti komunikovať v cudzom jazyku sú širokospektrálne. Spomenula by som faktory, ktoré sú evidentné pri hodnotení úspešnosti/neúspešnosti jazykového vzdelávania študentov Žilinskej univerzity. Prioritne je to výber študentov. Na niektoré študijné odbory sú prijímaní uchádzači, ktorí typologicky patria do tretej mnou uvádzanej skupiny. Nevedia, čo chcú študovať a o svojej profesionálnej perspektíve nemajú jasnú predstavu. Ďalším činiteľom je fakt, že cudzí jazyk ako povinný predmet je zaradený do prvého ročníka, kedy univerzitu opúšťa najviac nerozhodnutých študentov. Výučba vo vyšších ročníkoch je úspešná, keďže niektoré fakulty zaraďujú cudzí jazyk do tretieho a štvrtého ročníka. Počet študentov v skupinách je nižší a väčšina z nich je motivovaná, pretože absolvovali zahraničnú prax a pocítili potrebu aktívne komunikovať cudzím jazykom v odbornej sfére. Zmenila by som ešte nedostatočnú vybavenosť učebni didaktickou technikou.

4 Cudzí jazyk ako súčasť výchovného procesu

Na technických univerzitách prebieha predovšetkým vzdelávací proces. Výchovný proces je často považovaný za problematiku, ktorá sa týka rodiny a pôsobenia škôl na nižších úrovniach, a teda je už ukončený. Vysokoškolskí študenti prichádzajú z rodinného a zo známeho stredoškolského prostredia do nového kolektívu združeného na profesionálnej báze. Študenti po absolvovaní niekoľkoročného štúdia odborného cudzieho jazyka a po ukončení univerzitného vzdelávania sa zariaďujú medzi odbornú používateľskú reprezentáciu. Pri plynulom štúdiu cudzieho jazyka, ktoré sa nevyhnutne uskutočňuje komparáciou s rodným jazykom, usmerňovaní rôznymi edukačnými zásahmi, ani si neuvedomujú, získajú masu vedomostí o jazyku, termíne, jeho fungovaní v systéme jazyka, vypestujú si návyky cudzojazyčnej rečovej etiky, ich ústny a písomný odborný prejav sa stane profesionálnym. Osvoja si schopnosť individualizovať svoj verejný prejav a posilní sa ich sebadôvera a samostatnosť. Dochádza tak k naplneniu výchovného zámeru ďalej rozvíjať osobnosť vysokoškoláka, bez toho, aby tento cieľ bol vopred deklarovaný. Úroveň natívneho hovorca v cudzom jazyku dosiahnu iba vysoko motivovaní, na jazyky nadaní jednotlivci. Väčšina však bude vnímať „osvojovanie a používanie jazyka ako prirodzený spôsob sociálneho bytia, ktorý sa integruje do daného sociálneho

celku. Takto si vypestujú stav jazykovej pohotovosti ako prirodzeného bytia, čo im umožní kedykoľvek „nasadiť seba“ do sociálnej interakcie a tak reprodukovať svoj prirodzený spôsob sociálneho bytia“ (Dolník, 2010, s. 283).

Odborná verejnosť, ku ktorej budú patriť aj nami vyškolení odborníci, tvorí kompaktné spoločenstvo profesionálne aktívnych, vzdelaných, motivovaných jedincov, ktorí si uvedomujú praktickú hodnotu spisovného jazyka, rodného i cudzieho, a s rešpektom ich používajú. V súvislosti s internacionalizáciou sociálnych interakcií, európskou integráciou a sústavnými kontaktmi s nositeľmi iných jazykov si upevňujú svoje jazykové sebavedomie a zaraďujú sa medzi multilingvistov.

Záver

Dosiahnuť optimálny cieľ vo výučbe cudzieho jazyka na technickej univerzite je možné len v súčinnosti motivovaného, odborne kvalitne pripraveného učiteľa, zainteresovaného študenta, učebníc, ktoré naplňajú odborné záujmy študentov, vhodnou voľbou metód a postupov cudzojazyčného vyučovania, dobre vybavenými učebňami.

Aký by mal byť učiteľ cudzieho jazyka na technickej univerzite?

- Kvalitne pripravený vo svojej odbornosti, profesionálny vo vedomostiach z oblasti terminológie; schopný eliminovať nepotrebné lingvistické informácie a kompenzovať ich vedomosťami potrebnými pre prácu s odbornými textami, rešpektovať potreby študentov.
- Psychicky pripravený na nevyhnutnosť zvyšovať svoju kvalifikáciu o technické vedomosti v súlade so súčasnou úrovňou rozvoja technológií podľa profilu vysokej školy.
- Ochotný vzdelávať sa v oblasti používania multimedialnej techniky s cieľom využívať ju v učebnom procese.
- Byť pripravený zúčastniť sa na príprave učebných textov a následne odborných jazykových učebníc určených pre rôzne vedomostné úrovne ovládania cudzieho jazyka.
- Informatívne sa zoznamuje s psychológiou adolescentov a dospelých, so sociálno-psychologickými faktormi výučby študentov technických univerzít, ktoré majú svoje špecifiká v porovnaní so študentmi netechnických vysokých škôl.
- Byť vnímavý voči študentom so sociálne slabšieho prostredia a taktne zaobchádzať so študentmi, ktorí evidentne nemajú predpoklady zvládať jazyk na požadovanej úrovni, ale prejavujú aktivitu v rámci vyučovacieho procesu.

Požiadavky na učiteľa cudzieho jazyka sa môžu meniť a rozširovať. Podstatné je, aby bol dosiahnutý vzdelávací cieľ, aktívna komunikácia na primeranej úrovni,

rozvinuli sa znalosti o sociokultúrnych reáliách, aby absolventi technických univerzít získali pozitívny vzťah k učeniu sa cudzích jazykov a aby v ich štúdiu pokračovali alebo aspoň si udržiavali úroveň, na ktorú sa s našou pomocou dostali.

Na záver by som chcela apelovať na inštitúcie, ktoré vzdelávajú a pripravujú pre prax učiteľov cudzích jazykov, aby zväžili zaradenie predmetov zameraných na vzdelávanie dospelých, aspoň fakultatívne, tak ako to je zvykom v anglosaských krajinách. Mám na mysli certifikát CELTA (Certificate in English Language Teaching to Adults). Taktiež v rámci výučby lexikológie, aby sa venovali problematike teórie terminológie a jej praktickej prezentácii v odborných textoch. Tu sa odvolávam na certifikát ESP (English for Specific Purposes). Metodicky spracované poznatky z týchto programov by bolo možné využiť v magisterskej forme štúdia pre všetky cudzie jazyky. Takáto inovácia učebných programov by bola zaiste prospešná pre ďalšie generácie učiteľov, ktorí vzdelávajú dospelých v odbornom jazyku.

Literatúra

- DOLNÍK, J. (2010). *Teória spisovného jazyka so zreteľom na spisovnú slovenčinu*. Bratislava: Veda.
- GAVORA, P. (2008). *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- GNINENKO, A. V. (2010). Problemy professionalno orientirovannogo obučeniya inostrannomu jazyku v techničeskom vuze. In *Materialy 77-uj međunarodnoj naučno-techničeskoj konferencii AAI*, s. 166 až 176.
- HAARMANN, H. (1993). *Geschichte und Zukunft der Sprachnationen zwischen Atlantik und Ural. (The world of European languages: Past and present of the linguistic nations between Atlantic and the Ural Mountains)*. Frankfurt: New York Campus.
- HONNEROVÁ, B. (2014). Die Veränderungen im terminologischen Fond der Lexik des Landverkehrs. In *Sammelband der Beiträge der XI. internationalen Tagung des Verbandes der Deutschlehrer und Germanisten der Slowakei, 1.-3. Juli 2012 Banská Bystrica*, Herausgegeben von Zemaníková, N., Molnárová, E., s. 97–101.
- HOSENFELD, C. ET AL. (1979). A Learner in Today's Foreign Language Classroom. In *The Foreign Language Teacher in Today's Classroom Environment. Reports of the Northeast Conference on the Teaching Foreign Language*, s. 17–31. London: Academic Press.
- CHODĚRA, R. (2006). *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Praha: Academia.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2000). Lingvodidaktické aspekty odbornej komunikácie. *Slovenská reč*, 65, s. 3–10.
- TRIM, J., NORTH, B., & COSTE, D. (2001). Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Langenscheidt – Verlag.
Dostupné z: <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de>

Autorka

Mgr. Barbora Honnerová, PhD., e-mail: barbora.honnerova@uniza.sk, Sekcia cudzích jazykov Ústavu celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity v Žiline, Slovenská republika

V rokoch 1995–2000 študovala na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove študijný odbor nemecký jazyk a literatúra. Od októbra 2005 do augusta 2015 pracovala ako odborná asistentka na Žilinskej univerzite v Žiline. Od septembra 2016 je zamestnaná v Sekcii cudzích jazykov na Ústave celoživotného vzdelávania ŽU v Žiline na pozícii asistent. Vyučuje nemecký jazyk v študijných odboroch železničná doprava, cestná a mestská doprava, elektronický obchod a manažment na Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov. V auguste 2015 obhájila dizertačnú prácu *Produktívne pomenúvacie štruktúry v oblasti koľajovej dopravy v nemčine a slovenčine*. Výsledky výskumu publikuje v germanistických zborníkoch, zborníkoch Žilinskej univerzity a v zahraničí v zborníkoch vydávaných Užhorodskou univerzitou.

Hlavnou oblasťou jej profesionálneho záujmu je terminológia koľajovej dopravy. Venuje sa výskumu v oblasti derivatológie v porovnávacom pláne nemeckého a slovenského jazyka. Svoju pozornosť tiež zameriava na pozíciu a význam termínu v odbornom texte, problematiku výučby čítania odborného textu s porozumením.